

Viite: TEM078:00/2022

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi

Energiateollisuus ry (ET) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi. Lausunto on annettu [lausuntopalvelussa](#).

Yleistä

ET toivottaa tervetulleeksi päästökauppalaan kokonaisuudistuksen. Hallituksen esitys toimeenpanee uudistetun päästökauppadirektiivin sekä koostaa yhteen aiempaa kansallista lainsäädäntöä.

Yksityiskohtaiset kommentit

Soveltamisalan muutokset kiinteiden laitosten osalta

Uusittu päästökauppadirektiivi ja kansallinen määritelmämuutos päästökaupan soveltamisrajasta laajentavat päästökaupan soveltamisalaa. Niin sanottu '95'-säätö muuttaa soveltamisalaa lähes yksinomaan kestävää biomassaa käyttävien laitosten osalta. Lisäksi Vety- ja synteetikaasun tuotantokapasiteettirajan lasku 25 tonnista/päivä 5 tonniin/päivä tarkoittaisi, että noin 16 vedyntuotantolaitosta olisi tulossa soveltamisalan piiriin.

Suoraan päästökauppadirektiivistä tulee muutos, että arvioitaessa ylittyykö 20 MW raja, otetaan 1.1.2026 alkaen huomioon myös laitoksen osat, joissa käytetään yksinomaan biomassaa: *"...polttoainetehot lasketaan yhteen kaikista siihen kuuluvista teknisistä yksiköistä, joissa polttoaineita poltetaan. Kokonaispolttoainetehoa laskettaessa ei oteta huomioon polttoyksiköitä, joiden polttoainetehto on pienempi kuin 3 megawattia. Kokonaispolttoainetehoa laskettaessa 31 joulukuuta 2025 asti ei huomioida polttoyksiköitä, joissa käytetään yksikön käynnistystä tai pysäytystä lukuun ottamatta yksinomaan biomassaa."*

Kansallisesti 20 MW rajan arviointia ehdotetaan muutettavaksi lämpötehosta polttoainetehtoon: *"...jatkoissa kokonaisteho määritettäisiin laitoksen polttoainetehon kautta. Muutoksella vietäisiin tehon laskentasäätö yhteneväksi sen kanssa, miten päästökauppadirektiiviä on tarkoitettu tulkittavaksi. Muutos myös selkeyttää ja yksinkertaistaa päästökaupan toimeenpanoa laitoksilla koska polttoainetehon määrittäminen on selkeämmin laskettavissa kaikille polttoa harjoittaville yksiköille riippumatta siitä, onko niiden tarkoitus lämmön tuottaminen vai ei."*

Päästökauppaan sisällymisen arviointikriteerien tulee olla mahdollisimman yksiselitteiset. Käytännöllisintä ja suoraviivaisinta on perustaa rajaus laitoksen kattilan kilpiarvoon. Nähdäksemme direktiivin suomenoksessa käytetty termi 'lämpöteho' vastaa paremmin kilpiarvoa kuin tässä ehdotettu 'polttoainetehto'. Polttoainetehto riippuu käytettävästä polttoaineesta ja sen ominaisuuksista (kuten kosteus tms.). Käytännössä polttoainetehto on laskennallinen suure, joka johdettaisiin kilpiarvosta.

Käsittääksemme muutos myös laajentaisi päästökaupan soveltamisalaa, ja useampi laitos ylittäisi 20 MW tehorajan määritettäessä soveltamisala polttoainetehon kautta lämpötehon tai kilpiarvon sijaan.

Ymmärtääksemme tämä määritelmämuutos tulisi sovellettavaksi lain voimaantullessa 1.1.2024. Päästökaupan soveltamisalan laajennus tulisi siten melko nopeasti näille laitoksille, ja edellyttää päästöluvan hakemista. Nämä laitokset ovat kooltaan melko pieniä ja mikäli laitoksen operoijalla ei ole kokemusta päästökaupasta, voi muutos olla melko raskas. Tyypillisesti tällaiset laitokset saattaisivat lisäksi olla lähes yksinomaan biomassaa käyttäviä laitoksia, jolloin niihin kohdistuisi 1.1.2026 voimaantuleva ns. '95 %' säännön soveltaminen.

Pitäisimme perusteltuna säilyttää päästökauppalaissa nykyinen viittaus lämpötehoon. Yhdenmukaisuuden ja kohtuullisuuden vuoksi esitämme, että mikäli lämpötehon käyttäminen ei olisi mahdollista, tulisi lakiin lisätä opt-out-mahdollisuus 1.1.2026 asti koskien sellaisia laitoksia, jotka määritelmämuutoksen vuoksi tulisivat päästökaupan soveltamisalaan.

Lain kohta 6§ 4) tuo lakiin uusitun direktiivin ns. '95'-säännön. Lakiehdotus olisi kuitenkin nyky muodossa laajentamassa direktiivissä säädettyä rajausta. Direktiivin mukainen rajausta on, että päästökapan soveltamisalan ulkopuolelle rajataan laitokset, joiden päästöistä yli 95 % syntyy kestäväksi todetun biomassan poltosta. Lakiesitykseen tämä rajausta on kuitenkin esitetty muodossa "*...jossa vuosien 2019-2023 keskimääräiset biomassan poltosta aiheutuvat päästöt muodostavat yli 95 % laitoksen keskimääräisistä kokonaispäästöistä mainittuna ajan jaksona.*"

Suomen kantana direktiivin valmistelun yhteydessä oli, ettei tällaista '95' rajausta tulisi säätää. Pidämmekin tärkeänä, ettei rajausta laajenneta kansallisella lainsäädännöllä, vaan että laissa käytetään direktiivin mukaista sanamuotoa, ja lain muotoilu siten on:

"...jossa vuosien 2019-2023 keskimääräiset **kestävän** biomassan poltosta aiheutuvat päästöt muodostavat yli 95 % laitoksen keskimääräisistä kokonaispäästöistä mainittuna ajan jaksona."

Perusteluteksteissä olisi hyvä tarkentaa, että sikäli kuin viranomaisella ei arviointia varten ole käytettävissä tietoa kestävän biomassan osuudesta, on yhtiöllä halutessaan mahdollisuus antaa täydentäviä tietoa kestävän biomassan osuudesta mainitulla ajanjaksolla.

Soveltamisalan laajentaminen jätteenpolttoon

Uudistettu päästökauppadirektiivi edellyttää päästöjen tarkkailun ja raportoinnin aloittamista yli 20 MW polttoainetehtämissä jätteenpolttolaitoksissa. Muutos ei koske vaarallisen jätteen käsittelyä. Direktiivi myös sisällyttäisi jätteenpolton päästökauppaan 2028 alkaen sisältäen kuitenkin kansallisen mahdollisuuden siirtää sisällyttämistä 31.12.2030 asti. Toisaalta direktiivi edellyttää komissiota valmistelemaan raportin yhdyskuntajätteen sisällyttämisestä ja viivästysmahdollisuudesta vuoteen 2026 mennessä. Jätteenpolton ja jätehuoltosektorin laajemminkin sisällyttäminen päästökauppaan on siten ainakin jossain määrin alisteinen komission viimeistään vuonna 2026 laadittavalle raportille ja ehdotukselle. Komission direktiiviehdotuksessa ei jätteenpolton sisällyttämistä ehdotettu, vaan se lisättiin ns. trilogi-neuvotteluissa. Siten komissio ei ole myöskään vielä laatinut vaikutusarviota jätteenpolton tai jättesektorin sisällyttämisestä.

Jätteenpolton päästökauppaan sisällyttäneissä maissa ei päästökauppaan siirto ole vähentänyt jätteen syntymistä, nostanut kierrätysastetta tai vähentänyt tarvetta jätteenpoltolle. Sen sijaan jätteen tuonti on kasvanut Ruotsissa ja Tanskassa. Ilmeistä onkin, ettei yhdyskuntajätteen polton kustannusten kasvattaminen paranna kierrätysastetta, vaan sen nostaminen edellyttää toimia jätteen syntyänsä. Päästökauppa ei vaikuttaisikaan tehokkaasti ohjaavan jätteen määrän vähentämiseen tai yhdyskuntajätteen kierrätyksen lisäämiseen, vaikka jätehuollon kustannukset jätteen tuottajille nousisivatkin. Jätteenpolton kustannusten nostamisen sijaan tulisikin suoraan kannustaa ja ohjata yhdyskuntajätteiden syntypaikka-lajitteluun, erityisesti muovin osalta, mikä vähentäisi samalla jätteenpolton päästöjä.

Eniten mahdollisuuksia vähentää jätteenpolton ilmakehään päätyviä CO₂-päästöjä näyttäisivät tarjoavan hiilidioksidin talteenoton ratkaisut. Niihin liittyvä lainsäädäntö on kuitenkin vielä pitkälti tulossa vasta vuoden 2026 tienoilla. Osassa jätteenpolttolaitoksia mahdollisuudet CCS-tekniikan hyödyntämiseen ovat

rajalliset johtuen varastoin tai hiilidioksidin raaka-aineena hyödyntämisen rajallisista mahdollisuuksista. Näissä kohteissa päästökauppaan siirron ainoa vaikutus olisi paikallisten asukkaiden elinkustannusten nousu.

Toimijoille tulee taata riittävä varautumisaika suunnitella, rahoittaa, pilotoida ja toteuttaa teknis-taloudellisesti järkeviä päästöjen vähentämiseen ja hyödyntämiseen liittyviä CCU-investointeja, jotka siten voidaan toteuttaa kansallisesti tarkasteltuna laajassa ja merkittävässä mittakaavassa.

Pidämme perusteltuna, ettei päästökauppalaisa nyt säädetä jätteenpolton sisällyttämisestä päästökauppaan, kun asian valmistelu EU-tasolla on kesken. Kansallinen implementointi tulisi toteuttaa vasta EU-tasoisien päästökaupan jätteenpolttoon laajennuksen yhteydessä, ja selvittäen mahdollisuudet hyödyntää kansallista opt-out-vaihtoehtoa.

Odotettavissa olevat päivitystarpeet päästökauppalakiin eurooppalaisen sääntelyn edetessä

Päästökauppalakiehdotus sisältää säädökset polttoaineen toimittajien veloitteesta tarkkailla ja raportoida myymiensä polttoaineiden käytöstä aiheutuvia päästöjä. Polttoaineentoimittajien päästökaupan edellyttämien lakimuutosten valmistelu on meneillään ja niiden tulisi tulla voimaan kesällä 2024. Päästökauppalakiehdotuksen perusteluteksteissä voisi kertoa, miten polttoaineen toimittajien päästökaupan edellyttämät lakitekstit on tarkoitus laatia, omana lakinaan vai nyt käsiteltävänä olevan päästökauppalain täydennyksenä. Mikäli polttoaineen toimittajien päästökaupasta säädettäisiin erillisenä lakina, niin siirtyisivätkö polttoaineen toimittajia koskevat tarkkailu- ja raportointivelvoitteet silloin tästä laista sinne?

Valmisteltaessa polttoaineen toimittajien päästökauppaa koskevat lakitekstit on tärkeää tunnistaa ja välttää mahdolliset päällekkäisyydet tässä laissa käsitellyn päästökaupan kanssa.

Lisätiedot: Petteri Haveri (petteri.haveri@energia.fi, 050 5711554)